

Jutlus Nõos P, 13.01.19 kell 11.00, Kristuse ristimispüha

Lektsioonid: Js 42:1–4; Tt 3:4–7

Jutlus: Mt 3:13–17

Laulud: 214 (1–5); 210 (1–6, 7); mälestuslaul 446 (1–3); 56 (1–4); 365 (1–3)

Siis tuli Jeesus Galileast Jordani äärde, et lasta ennast Johannesel ristida. Aga Johannes püüdis teda igati keelata: „Mul on vaja lasta ennast sinul ristida – ja sina tuled minu juurde!” Jeesus aga kostis talle: „Olgu pealegi; sest nõnda on meile kohane täita kõike õigust!” Siis Johannes andis talle järele. Kui nüüd Jeesus oli ristitud, tuli ta kohe veest välja. Ja vaata, taevad avanesid ning ta nägi, kuidas Jumala Vaim laskus otsekui tuvi ja tuli tema peale, ja ennäe, hääl taevast ütles: „See on minu armas Poeg, kellest mul on hea meel!”

See tuntud kirjakoht Jeesuse ristimisest Ristija Johannese käe läbi esineb sarnasena kolmes esimeses evangeeliumis (Mt, Mk ja Lk) ning sellele viitab kaudselt ka Jh. Ühest küljest on see kirjakoht hästi arusaadav, sest ristimine on ju meile kõigile hästiteada talitus. Teisest küljest aga tekitab see kirjakoht ka küsimusi. Vaadelgem neist kahte.

Esiteks. Johannese ristimine oli meelearandusristimine. Ta viitas VT prohveti sõnale, et Messia tulekuks on tarvis teed valmistada ja tõlgendas seda patuse inimese vajadusena alanduda oma patte tunnistades kõigeväelise Looja Jumala ette. Kui nii, siis miks lasi Jeesus end ristida Johannese meelearandusristimisega, kui ta oli patuta Jumala Poeg?

Mt 3:14 järgi näib Johannes väga hästi teadvat, et Jeesuse puhul on tegu kellegi Johannesest kui Jumala prohvetist veelgi tähtsamaga. Ta ütleb Jeesusele: „Mul on vaja lasta ennast sinul ristida - ja sina tuled minu juurde!”

Seda, et Jeesus on Jumala Poeg, teame ka meie kui lugejad. Evangeeliume lugedes on see meile selge juba esimese evangeeliumi, Mt 1. peatükis, kus ingel teatab Joosepile, et Jeesus sünnib Pühast Vaimust ja päästab oma rahva nende pattudest.

Kuid kas Jeesus teadis ka ise, et on Jumala Poeg? Teatud vihjeid selle kohta annab küll Lk 2 (12-aastane Jeesus templis) ja Jh 1. peatükk (Ristija Johannes ja tema jüngrid teavad täpselt, et Jeesus on Kristus ja jääb mulje, et Jeesus oli nendega varem tuttav).

Ent Mt järgi astub Jeesus esimest korda lugeja ette just sellesamas Johannese ristimise stseenis ja kuuleb alles siis, et ta on Jumala Poeg. Nõnda jääb Jeesuse eneseteadvus selles loos meile saladuseks.

Küllap pidas Jeesus Johannesest ja tema meelearandusristimisest siiski niipalju lugu, et ta ei pidanud paljaks Galileast Naatsaretist Jordani jõe äärde tulla. Ka hiljem üleb Jeesus ju Johannese kohta väga tunnustavaid sõnu, nimetades teda suurimaks inimeseks naisest sündinute seas.

Nagu juba öeldud, selgub Johannese ja Jeesuse kahekõnest, et Johannes tõrkus Jeesust ristimast. Jeesus pidas aga seda siiski vajalikuks selleks, et „täita kõike õigust“. Mida võiks see Jeesuse väljend tähendada?

Sõna „õigus“ (kr k *dikaíosýne*) esineb Mt-s seitsmel korral ja võib-olla saab selle sõna tähendusest kõige paremini aru Mt 6:1 näitel. Seal on öeldud: „Hoiduge aga, et te oma vagasid tegusid ei tee inimeste ees, et nemad teid vaataksid, muidu ei ole teil palka oma Isalt, kes on taevas!“ Viimases eestikeelses piiblitõlkes on *dikaíosýne* selles kohas tõlgitud „vagad teod“. Seega on *dikaíosýne* 'õigus' seotud Jumalale meelearanduste tegudega.

Kui nii, siis soovis Jeesus Johannese ristimise läbi olla Jumalale võimalikult meelearandane. Ja võimalikult meelearandane sai ta olla tollase ülima Jumala ilmutuse kontekstis, milleks oligi Johannese ristimine. Sest Jeesus ütleb hiljem Mt 11:11 ise, et Johannese ristimine on prohvet Malaki ettekuulutuse täitumine. (Jeesus viitab kirjakohtale Ml 3:1: „Vaata, ma läkitan oma ingli ja tema valmistab minu ees teed. Ja äkitselt tuleb oma templi juurde Issand, keda te otsite, ja lepingu ingel, keda te igatsete. Vaata, ta tuleb, ütleb vägede Issand.“) Seega oli Pühakirjas antud Jumala sõna saanud tegelikkuseks. Jumal oli inimkonnale andnud uue viisi, kuidas Tema ees õige olla: meelearandusristimise veega.

Osaledes aga hetke Jumala ülimest ilmutusest tulenevas riituses andis Jeesus sellele uue tähenduse. Kui ülejäänud Johannese ristitavad tulid arvatavasti pärast talitust jõeveest välja ja andsid koha järgmisele ristitavale, siis Jeesuse ristimise järel toimus midagi enneolematut: taevad avanesid ja Jumala Vaim laskus tuvisarnaselt Jeesuse peale.

See tähendab seda, et ristimine, mis Johannese puhul oli põhimõtteliselt vaid inimlik, ehkki eriline puhastusriitus, sai Jeesuse kui Jumala Poja puhul sakramendiks, jumaliku päritoluga riituseks.

Siin tekib paralleel armulaua seadmisega Jeesuse ja ta jüngrite paasasöömaajal, millest kõnelevad kolm esimest evangeeliumi ja 1Kr 11. Ka seal lähtus Jeesus juba olemasolevast riitusest, judaistliku paasapüha toidurituualist, kuid andis sellele uue tähenduse.

Kui püüame niisiis kokku võtta vastuse esimesele esitatud küsimusele – miks lasi Jeesus end Johannesel ristida? –, siis võiksime öelda nii: Jeesus tuli Johannese ristimist vastu võtma selleks, et teenida Jumalat hetkel parimal võimalikul viisil ja lõi ühtlasi võimaluse uut moodi osaduseks Jumalaga – ristimiseks veest ja Vaimust.

Teine küsimus: mida annab Jeesuse ristimine meile?

Nagu juba öeldud, loob Jeesuse ristimine aluse meie ja meie laste ristimisele veest ja Vaimust. Ilma selle sündmuseta poleks meil arvatavasti ristimise sakramenti sellisena nagu me seda tunneme. Lisaks tundub mulle aga, et Jeesuse ristimine õpetab meile ühtlasi midagi selle sakramendi olemusest.

Mainisin ülal Jeesuse hinnangut Johannese kohta, et Johannes on suurim inimene naisest sündinute seas. Teatavasti lisab Jeesus seal aga juurde, et väikseim taevariigis on siiski Johannesest suurem. Seega pole Johannes kõigi oma prohvetivõimete juures ikkagi keegi muu kui lihast ja verest inimene. Jeesus aga on jumalikku päritolu, kiriku õpetuse kohaselt jumalinimene ja Jumal.

Niisiis on Johannese ja Jeesuse puhul tegemist olemuslikult täiesti erinevate isikutega. Võib öelda, et siis, kui Johannes ristas Jeesuse, ristas patune inimene patuta Jumala.

See kõik oli võimalik ainult seetõttu, et ristimine on läbinisti Jumala tegu. Pole tähtis, kes on ristitav ja kes on ristija: kui ristimine on toimetatud „täites kõike õigust“, siis see kehtib.

Kirikus ristib patune patust, surelik vaimulik surelikku last või täiskasvanut. Kui aga kasutatakse vett ja Jumala sõna, siis avanevad taevad, Jumala Vaim laskub ristitava peale ja hääle taevast ütleb: see on minu armas poeg või tütar, kellest mul on hea meel. Meie seda ei näe ega kuule nagu ei näinud ega kuulnud seda ka Jordani ääres Jeesust ümbritsev rahvahulk. Siiski me usume, et saame ristimises Jumala lasteks, nii Jumala pärijaiks kui Kristuse kaaspärijaiks.

Nõnda on meie kui kristlaste kohus toimetada ristimist võimalikult palju, kartmata seda, et me selle sakramendi kuidagi ära „lõrtsime“. Jeesus ju ütleb meile Mt 28:19: „Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad, ristides neid Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse.“ Loomulikult, inimene peab mõistma, mis on selle toimingu mõte. Kuid lapse puhul me näeme ju seda, et ristimine toimub justkui mõistmatutes. Ja siiski see toimib, sest see on tehtud „täites kõike õigust“, ristitud on veest ja vaimust.

Usuisa Martin Luther ütleb koguni nii, et ristimine ja usk peavad olema üksteisest nii kaugel nagu on maa taevast. Ristimine alles tekitab usku. Ja usk on Jumala and.

Kasutagem siis seda Jumala kingitust saada tema lapseks ja pärijaks!

Aamen.